

Česká školní inspekce
Jihočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Speciální školy pro sluchově postižené, České Budějovice,
Riegrova 1**

Riegrova 1, 370 01 České Budějovice

Identifikátor školy: 600 022 234

Termín konání inspekce: 9. květen – 12. květen 2005

Čj:	07-1241/05-5007
Signatura	kg1zy201

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální školy pro sluchově postižené jsou zřízeny jako příspěvková organizace MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 – Malá Strana. Ve školách jsou vzděláváni žáci s různými stupni sluchových vad a žáci s kombinovanými vadami z různých krajů České republiky. Do škol jsou zařazeni též žáci s nařízenou ústavní výchovou. Speciální školy poskytují vzdělávání dětem a žáků od 3 let do ukončení profesní přípravy v odborném učilišti nebo v praktické škole.

Součástí škol:

Součást	Kapacita
Internát speciální školy	42
Praktická škola pro sluchově postižené	12
Školní družina	10
Dětský domov	24
Odborné učiliště pro sluchově postižené	15
Školní jídelna	
Speciální ZŠ pro sluchově postižené	24
Přípravný stupeň	6
Speciální MŠ pro sluchově postižené	12
Speciálně pedagogické centrum	
Zvláštní škola pro sluchově postižené	40
Pomocná škola pro sluchově postižené	20

Ve školním roce 2004/2005 je do všech součástí školy zařazeno 83 žáků. Z toho 66 žáků plní povinnou školní docházku, 18 žáků má nařízenou ústavní výchovu a 22 je žáků ubytovaných na internátu.

Inspekce proběhla ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole pro sluchově postižené.

PŘEDMĚT INSPEKCE

- Zjištění a zhodnocení personálních podmínek vzdělávání ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.
- Zjištění a zhodnocení materiálně technických podmínek vzdělávání ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.
- Zjištění a zhodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve vybraných předmětech ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Pro žáky zařazené do škol, ve kterých proběhla inspekce, je zřízeno 13 tříd. V nich působí celkem osmnáct vyučujících. Patnáct z nich je odborně kvalifikovaných pro daný typ škol, dvě učitelky mají pedagogické vzdělání bakalářského stupně doplněné studiem speciální pedagogiky, jedna učitelka má středoškolské pedagogické vzdělání doplněné studiem speciální pedagogiky. Všichni vyučující jsou absolventy kurzů znakového jazyka pořádanými Českou společností tlumočnicků znakového jazyka. Věková struktura pedagogického kolektivu je příznivá, výuku zajišťují jak učitelé s dlouholetou praxí, tak i pracovníci mladé a střední generace. V některých třídách při výuce pomáhají rodilí mluvčí – neslyšící, jako asistenti pedagoga. Především ve třídách s větším počtem oddělení je jejich pomoc nezbytná. Další působení neslyšících asistentů pedagoga a jejich širší využití je žádoucí. Ředitel školy při přidělování úvazků efektivně využívá dlouholetou praxi a zájem pedagogů o jednotlivé předměty, což se pozitivně projevuje ve výuce.

Organizace součástí školy, včetně pracovních náplní a delegování kompetencí pedagogům školy, jsou stanoveny a funkčně provázány v organizačním řádu. Organizační struktura je dlouhodobě stabilní a umožňuje účinné řízení všech součástí školy. Všichni pedagogičtí pracovníci mají zpracované pracovní náplně s jasným vymezením kompetencí a povinností. Aktuální informace jsou pracovníkům předávány zveřejněním písemných materiálů ve sborovně školy, přímým kontaktem s vedoucími pracovníky jednotlivých úseků a na pravidelných pedagogických radách. Ve škole jsou zřízeny dvě metodická sdružení – metodické sdružení pro školy a metodické sdružení pro výchovu mimo vyučování. Činnost obou sdružení je plánovaná, o jednáních jsou vedeny záznamy. Na svých jednáních řeší aktuální problémy ve vzdělávání zařazených žáků, dále se podílí na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, na tvorbě a využívání názorných pomůcek, aplikaci nových metod a forem vzdělávání žáků se sluchovým postižením ve výuce.

Vedení škol dlouhodobě preferuje demokratický styl řízení, v rámci něhož je vytvořen zaměstnancům dostatečný prostor pro další vzdělávání, uplatnění vlastní iniciativy. To má pozitivní vliv na další rozvoj školy a stabilizaci pedagogického sboru. Od poslední inspekce došlo ke zkvalitnění školní řádu, který je v současné době přehledný, obsahuje práva i povinnosti žáků a další náležitosti stanovené legislativními normami.

Na usměrňování činnosti pedagogických pracovníků a posuzování úrovně i výsledků vzdělávání a výchovy žáků je zaměřena vnitřní kontrola a hospitační činnost členů vedení školy. Předložené záznamy z hospitací dokládají projednávání hospitačních a kontrolních zjištění s jednotlivými pedagogickými pracovníky.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zaměřeno na zvyšování speciálně pedagogické kvalifikace vyučujících. Jedná se o rozšiřující studium na vysokých školách i o krátkodobější semináře zaměřené na logopedii a znakovou řeč. Většina vyučujících absolvovala kurzy zaměřené na využití výpočetní techniky ve výuce.

Personální podmínky mají velmi dobrou úroveň

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Budova, ve které sídlí speciální školy, prošla od poslední inspekce rekonstrukcí a byly vystavěny zcela nové prostory pro ubytování žáků. V rámci těchto stavebních úprav vznikly

dvě nové odborné učebny – učebna hudebně dramatické výchovy a ateliér pro výtvarnou výchovu. Pro výuku jsou dále používány školní dílny vybavené vypalovací pecí na keramiku, kuchyňka a počítačová učebna s pěti počítači. Modernizováno je i vybavení tříd. V roce 2003 byly dvě třídy vybaveny audiosoupravami Canta FM, ve dvou třídách jsou instalovány audiosoupravy Lexis. Ve třídách jsou postupně vyměňovány klasické školní tabule za keramické. Na vynikající úrovni je vybavení sportovními potřebami, které jsou používány jak v rámci výuky, tak v mimoškolní výchově.

Prostředí ve většině tříd je vkusně vyzdobeno pracemi žáků a názornými pomůckami. V dostatečném množství jsou k dispozici televizory, videorekordéry a další audiovizuální technika. Vybavení speciálními pomůckami pro žáky s vadami sluchu odpovídá jejich potřebám.

Vedení školy se pravidelně zabývá stavem a využíváním názorných a speciálních pomůcek a didaktické techniky. Pedagogickým pracovníkům je dána možnost vstupovat do vybavování školy novými pomůckami vlastními návrhy. Vybavování pomůckami a materiály pro výuku je promyšlené a přispívá ke zkvalitňování vzdělávacího procesu.

Materiálně technické podmínky mají velmi dobrou úroveň.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

V souladu s rozhodnutím o zařazení do sítě škol jsou ve speciálních školách realizovány tyto vzdělávací programy pro žáky plnící povinnou školní docházku:

- Učební dokumenty základní školy pro sluchově postižené, přípravný – 4. ročník. Schválilo MŠMT ČR dne 30. 6. 2003, čj. 19 227/93-24
- Učební dokumenty pro 5. – 9. ročník základní školy pro sluchově postižené. Schválilo MŠMT ČR dne 23. 3. 2001, čj. 14 633/2001-24
- Učební plán a učební osnovy zvláštní školy pro sluchově postižené. Schválilo MŠMT ČR dne 7. 9. 1995, čj. 21 567/95-24
- Alternativní učební dokumenty předmětu český jazyk pro přípravný až šestý ročník zvláštní školy pro sluchově postižené. Schválilo MŠMT ČR dne 8. 8. 2000, čj. 24 923/2000-24
- Vzdělávací program – pomocná škola a přípravný stupeň pomocné školy pro sluchově postižené. Schválilo MŠMT ČR dne 10. 8. 2000, čj. 25 153/2000-24

Osmdesát žáků je vyučováno podle individuálních vzdělávacích plánů. Jedná se o čtyři žáky s lékařskou diagnózou autismus, tři žáky se specifickými poruchami učení a jednu žákyni, která se přistěhovala z Ukrajiny. Individuální vzdělávací plány vycházejí z učebních dokumentů těch typů škol, do kterých jsou žáci zařazeni. Vyučující vedou pro všechny žáky pedagogické deníky.

Průběh a výsledky vzdělávání jsou prokazatelně zaznamenány v povinné dokumentaci. Vysvědčení, třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy jsou vedeny na předepsaných tiskopisech. Všechny zápisy jsou přehledné a dostatečně vypovídající. Ředitel školy a jeho zástupkyně při kontrolní činnosti pravidelně sledují naplňování učebních osnov a své poznatky uplatňují při hodnocení jednotlivých pedagogických pracovníků i při plánování činnosti školy v oblasti výchovy a vzdělávání. Učební dokumenty jsou plněny v celém rozsahu, výuka probíhá podle platných osnov.

Sestavení rozvrhu vyučovacích hodin odpovídá psychohygienickým zásadám. Funkční je informační systém školy. Pracovníci, rodiče i žáci mají zajištěn včasný přístup ke všem důležitým informacím.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech ve speciální základní škole

Vzhledem k nezastupitelnosti jazyka a jazykové komunikace ve vzdělávání sluchově postižených žáků bez mentálního postižení byla inspekční činnost zaměřena zejména na tuto oblast.

Časová dotace výuky českého jazyka a literatury odpovídá schváleným učebním plánům. Členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami. Výuka zahrnuje všechny složky tj. tvoření a rozvíjení řeči, gramatiku, slohový výcvik, čtení a literární výchovu. Zastoupení složek v jednotlivých dnech, týdnech či delších časových obdobích není vždy optimální. Kontinuita výuky je zajištěna tematickými plány, případně individuálními vzdělávacími programy. Stanovené výukové cíle odpovídají aktuálnímu složení tříd. Příprava pedagogů je v souladu s učebními osnovami a potřebami jednotlivých žáků.

Výuka probíhá v kmenových třídách, které jsou, až na výjimku, vhodně vybaveny mluvnickými tabulemi, slovníky, obrázky a dalšími materiály vztahujícími se k aktuálně probíranému učivu. Při výuce jsou využívány zejména speciální učebnice a texty pro sluchově postižené, materiály namnožené na reprografické technice, videokazety, sešity, tabule a další pomůcky, které si učitelé sami zhotovují. Zaznamenána byla samostatná práce žáků s výukovými programy na počítači. Většina tříd je méně prostorných, psychohygienické zásady jsou však respektovány, učební prostředí je estetické.

Výuka je ztížena tím, že ve třídách jsou žáci různého věku, často s odlišným stupněm či typem postižení, nezdědka pocházející z rozdílného sociálního a kulturního prostředí. Proto je výuka ve třídách organizována ve dvou až čtyřech oddělení. Zejména ve třídách se třemi a čtyřmi odděleními se při absenci asistenta pedagoga nedařilo vždy vhodně zaměstnat všechny žáky. Pozitivem sledovaných hodin bylo využívání rozmanitých vyučovacích metod, pestré střídání činností, zařazování hravých forem výuky a věcně správná interpretace učiva. Výběr, sled a množství informací byly v souladu se specifickými podmínkami jednotlivých tříd. Pokyny žákům byly až na výjimky přiměřené jejich možnostem, vyučující zpravidla dbali na pečlivé vedení sešitů a přiměřené zadávání domácích úkolů.

Vstupních motivačních metod, mezipředmětových vztahů a aktualizace učiva bylo v průběhu výuky využíváno v různé míře. Pozitivní byla snaha o návaznost na životní zkušenosti žáků. Až na výjimku vyučující vhodně ověřovali pochopení zadávaných úkolů, při jejich řešení žákům poskytovali přiměřenou pomoc. Byly respektovány individuální dispozice žáků, výrazně převažovalo pozitivní hodnocení, které bylo navíc spravedlivé a objektivní.

Komunikace učitelů byla na dobré úrovni. Pedagogové vyučující neslyšící žáky zřetelně artikulovali jednotlivá slova, mluvní projev doprovázeli příslušnými znaky. Učitelé znali komunikační možnosti žáků a pokoušeli se je vhodnými způsoby rozšiřovat. Komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Celková úroveň komunikace jednotlivých žáků byla rozdílná a úzce souvisela se stupněm jejich postižení.

Průběh a výsledky výuky ve speciální základní škole mají velmi dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech ve zvláštní škole a v pomocné škole

Vyučující plánují výuku na základě tematických plánů, které odpovídají realizovaným

vzdělávacím programům a jejich plnění zaručuje kontinuitu probíraného učiva a jeho cyklické opakování. Bezprostřední příprava na vyučování byla převážně svědomitá, zaměřená na obsah výuky i na používané metody a formy práce, případně i na materiální zabezpečení výuky. Výukové cíle stanovené ve sledovaných hodinách byly v souladu s individuálními možnostmi žáků a respektovaly stupeň a typ jejich postižení.

Žáci jsou vyučováni v kmenových učebnách a odborných učebnách, které svou velikostí a zařízením poskytují velmi dobré podmínky pro vyučování. Žákovský nábytek odpovídá potřebám žáků. Třídy jsou pěkně vyzdobeny pracemi žáků, v dostatečné míře jsou ve třídách nástěnné přehledy aktuálně probíraného učiva. V průběhu výuky byly využity speciální učebnice a pracovní sešity, názornost výuky byla podpořena hlavně širokým spektrem názorných pomůcek a přírodnin. Zařazeny byly další doplňkové texty, zábavné úkoly pro procvičování učiva a různé sady obrázků. Výrazný edukační efekt mělo přiměřené použití audiovizuální techniky.

Stavba většiny sledovaných hodin vycházela z uplatnění individuálního přístupu k žákům a práci v odděleních. V přiměřené míře byla zařazována i frontální práce s celou třídou popřípadě s jedním oddělením. Střídání přímé a nepřímé práce bylo zpravidla vyvážené. Vyučující dbali na potřebné procvičování, cyklické upevňování učiva, věnovali pozornost pracovním návykům žáků. Většinou se dařilo vhodně zařazovat činnostní formy práce. Tempo výuky bylo přiměřené psychickým možnostem a schopnostem žáků. Vyučujícím se dařilo organizovat výuku tak, aby byli po většinu hodiny zaměstnáni všichni žáci. Psychohygiena výuky byla ve většině hodin dodržena. V nižších ročnících byly pravidelně zařazovány relaxační chvílky, výuka byla organizována nejen v lavicích, ale i mimo ně formou různých her a soutěží. Žáci vyšších ročníků byli vedeni k dlouhodobější pozornosti, odpočinkové činnosti byly zařazeny častěji v závěru hodin.

Ve sledovaných hodinách byla vždy zařazena vstupní motivace žáků. Probíhala jednak sdělením tématu v začátku hodin, jednak průběžným pozitivním hodnocením a povzbuzováním žáků, využívání jejich životních zkušeností, případně dopomocí. Ve většině sledovaných hodin byla využívána přirozená motivace pestrou nabídkou činností.

V komunikaci mezi žáky a učiteli a žáky navzájem výrazně převažovala pozitiva. Vyučující, stejně jako ve třídách speciální základní školy, zřetelně artikulovali jednotlivá slova, verbální projev doprovázeli příslušnými znaky. Znali komunikační možnosti žáků a vhodnými způsoby je rozšiřovali. Komunikace byla založena na vzájemné důvěře. Celková úroveň komunikace jednotlivých žáků byla rozdílná a úzce souvisela se stupněm jejich postižení. Interakce mezi žáky a učiteli byla přirozená, vstřícná a nekonfliktní.

V hodnocení práce převládaly efektivní formy. Učiteli bylo používáno zejména průběžného slovního hodnocení. Kromě hodnocení okamžitého výsledku zaměřili někteří učitelé pozornost také na dosažený pokrok. Znalosti, vědomosti a pracovní návyky, které žáci při sledované výuce prokazovali, měly dobrou až velmi dobrou úroveň. Vyučující věnují náležitou pozornost rozvíjení dovedností žáků vést přehledné a srozumitelné písemné záznamy.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve zvláštní škole a v pomocné škole mají velmi dobrou úroveň.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Pro sluchově postižené žáky neexistují standardizované testy ani jiné evaluační techniky. Proto je základní formou zjišťování a hodnocení výsledků vzdělávání jednání pedagogické rady. Výsledky každého žáka jsou zde čtvrtletně projednány a zhodnoceny. V rámci své kontrolní a hospitační činnosti věnuje vedení školy pozornost sjednocování kritérií pro klasifikaci žáků a sleduje úroveň žákovských prací. V průběhu výuky jsou používány běžné hodnotící a klasifikační metody.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh a výsledky vzdělávání ve veškeré sledované výuce mají velmi dobrou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 17. 3. 2004, čj. 15009/0421
2. Zřizovací listina vydaná MŠMT ČR dne 22. 11. 1993, čj. 25715/93-27
3. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2003/2004
4. Třídní knihy speciální základní školy pro sluchově postižené, zvláštní školy a pomocné školy za školní rok 2004/2005
5. Třídní výkazy základní školy pro sluchově postižené, zvláštní školy a pomocné školy za školní rok 2004/2005
6. Katalogové listy žáků zařazených do základní školy pro sluchově postižené, zvláštní školy a pomocné školy za školní rok 2004/2005 ke dni inspekce
7. Organizační řád bez čj.
8. Dlouhodobý plán rozvoje školy od roku 2005 bez čj.
9. Celoroční plán pro školní rok 2004/2005 bez čj.
10. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ze dne 1. 1. 2005
11. Školní řád Speciálních škol pro sluchově postižené bez čj.
12. Záznamy z jednání pedagogické rady za školní roky 2003/2004, 2004/2005
13. Rozvrh hodin ve školním roce 2004/2005 platný ke dni kontroly
14. Sešity a žákovské knížky žáků ve sledovaných předmětech speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy
15. Doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků speciální základní školy, zvláštní školy a pomocné školy ve školním roce 2004/2005, k termínu kontroly

ZÁVĚR

Personální podmínky ve speciálních školách umožňují v plném rozsahu naplňovat zvolené vzdělávací programy, které jsou určeny žákům se sluchovým postižením. Většina vyučujících je odborně kvalifikovaná pro výuku ve speciálních školách a všichni jsou absolventy akreditovaných kurzů znakového jazyka. Pedagogičtí pracovníci mají vytvořeny podmínky pro další vzdělávání, na pracovních poradách si předávají poznatky metodického

charakteru. Vysoká míra odborné kvalifikace pedagogů a účast na dalším vzdělávání se pozitivně projevuje na kvalitě výuky.

Prostorové podmínky jsou velmi dobré. Škola využívá kmenových i odborných učeben. Odborné učebny jsou promyšleně využívány a přispívají k činnostnímu pojetí výuky. Vyučující většinou efektivně používají dostupné názorné a kompenzační pomůcky. Škola doplňuje tyto sbírky o nové, moderní pomůcky postupně, dle finančních možností.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech mají celkově velmi dobrou úroveň. Aplikované formy a metody vzdělávání umožňují plnění vzdělávacích cílů, vedou k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji žáků. Vyučující vytvářejí ve třídách atmosféru, která přispívá ke snižování psychické zátěže žáků. Žáci jsou motivováni hlavně pozitivním hodnocením.

Od poslední inspekce došlo ke zlepšení stavu v oblasti odborné kvalifikace vyučujících. Při postupné obměně pedagogického sboru se daří udržet jeho stabilitu. Pro zařazené žáky se výrazně zlepšily prostorové podmínky pro mimoškolní výchovu.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Vladimír Ira
Člen týmu	Mgr. Karel Kuchler
Člen týmu	Marie Řežábková
Člen týmu	Zdena Škvorová

V Českých Budějovicích dne 17. června 2005

Razítko

Přílohy

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Dukelská 23, 370 21 České Budějovice. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Datum a podpis ředitele školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Datum: 24. 6. 2005

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Václav Kvítek

.....

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel: MŠMT, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1	4. 7. 2005	1241/05

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.